

Ogólnopolska
Federacja
Organizacji
Pozarządowych

Pozarządowe Biuro Rzecznictwa i Interwencji

biuro.interwencji@ofop.engo.pl
ul. Szpitalna 5 lok. 5 00-031 Warszawa www.ofop.engo.pl
tel. (22) 828 91 28 wew. 135 fax (22) 828 91 29

UPROSZCZENIE KSIĘGOWOŚCI ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH - EKSPERTYZA PRAWNA

Przedmiotem ekspertyzy jest omówienie zagadnienia możliwości uproszczenia księgowości organizacji pozarządowych i dopuszczalność zastosowania uproszczeń księgowych w stosunku do tej grupy podmiotów na gruncie regulacji unijnych.

Schemat ekspertyzy

- I. Obowiązujący stan prawny
- II. Regulacje unijne dot. rachunkowości
- III. Ocena zasadności postulatów zmian
- IV. Obszar legislacji objęty postulowanymi zmianami

I. Obowiązujący stan prawny

W obowiązującym stanie prawnym organizacje pozarządowe podlegają regulacjom ustawy o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. 2002, nr. 76, poz. 694 ze zm), ponieważ ustawa tą objęto wszystkie jednostki (także jednostki powiązane) spełniające jednocześnie trzy warunki:

1. mające siedzibę (jednostki krajowe) lub miejsce sprawowania zarządu (jednostki zagraniczne) na terenie Polski,
2. prowadzące jakąkolwiek, ale zgodną z prawem działalność, względnie realizujące zadania zlecone przez budżet państwa, budżety jednostek samorządu terytorialnego lub fundusze celowe ze środków zleciodawcy (bez względu na ich formę organizacyjno-prawną)
3. nie objęte wykazem wyjątków (wykluczeniami).

Wykluczenia bezwzględne z zastosowań w/w ustawy dotyczą m.in. takich podmiotów jak:

1. Skarb Państwa
2. Narodowy Bank Polski

Wykluczenia względne z zastosowań w/w ustawy (np. zwolnienie z obowiązku poddania badaniu przez biegłego rewidenta sprawozdań finansowych) dotyczą takich podmiotów jak:

1. gminy, powiaty, województwa i ich związki,
2. państwowe, wojewódzkie, powiatowe, gminne:
 - jednostki budżetowe,
 - gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych,
 - zakłady budżetowe,
 - fundusze celowe niemające osobowości prawnej
3. jednostki spełniające jednocześnie dwa warunki:
 - niebędące spółkami prawa handlowego
 - nieprowadzące działalności gospodarczej (np. fundacje, partie polityczne)

W ramach wykluczeń względnych wprowadzone zostało zwolnienie z obowiązku stosowania regulacji zawartych w rozdziałach 5, 6 i 7 ustawy o rachunkowości (sprawozdania finansowe, badanie i ogłaszanie sprawozdań finansowych).

Dla organizacji pozarządowych, które nie są spółkami prawa handlowego i nie prowadzą działalności gospodarczej powyższe oznacza nadto obowiązek stosowania zasad rachunkowości ustalonych w rozporządzeniu Ministra finansów z dnia 15 listopada 2001 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości dla niektórych jednostek niebędących spółkami prawa handlowego, nieprowadzących działalności gospodarczej. (Dz. U. 2001, nr 137, poz. 1539 ze zm.)

Analizując powyższe regulacje wskazać należy, że każdego roku stowarzyszenia i fundacje (nieprowadzące działalności gospodarczej) powinny sporządzać sprawozdanie finansowe, które zgodnie z § 3 ust. 2 w/w rozporządzenia, w związku z art. 82 pkt.1 ustawy o rachunkowości, musi składać się z bilansu, rachunku wyników oraz informacji dodatkowej (obejmującej wprowadzenie do sprawozdania finansowego oraz dodatkowe informacje i objaśnienia). Organizacje pozarządowe muszą zatem prowadzić pełną księgowość, nawet jeśli dysponują niewielkimi środkami, i nawet wtedy gdy jedyny ich przychód to składki członkowskie.

II. Regulacje unijne dotyczące rachunkowości

W warunkach nasilającego się rozwoju międzynarodowych powiązań gospodarczych i dla stworzenia wspólnego rynku towarów, pracy, kapitałów koniecznym i niezbędnym stało się ujednoczenie rachunkowości. W ramach porządku prawnego UE proces zmierzający do ujednoczenia krajowych systemów rachunkowości (ujednoczanie zasad, ujednoczanie rozwiązań prawnych), w tym zwłaszcza kwestii sprawozdawczości finansowej, a co za tym idzie informacji finansowej - w celu uczynienia tej informacji wiarygodną, jednoznaczną i porównywalną dla jej odbiorców z różnych krajów, zapoczątkowały wskazane poniżej akty prawne.

Akty pierwotne:

- Czwarta Dyrektywa Rady 78/660/EWG z 25.07.1978 r. wydana na podstawie art. 54 ust 3 lit. g) Traktatu, w sprawie rocznych sprawozdań finansowych niektórych rodzajów spółek , [31978L0660]
- Siódma Dyrektywa Rady 83/349/EWG z 13.06.1983 r. wydana na podstawie art. 54 ust 3 lit. g) Traktatu, w sprawie skonsolidowanych sprawozdań finansowych , [31983L0349]
- Ósma Dyrektywa Rady 84/253/EWG z 10.04.1984 r. wydana na podstawie art. 54 ust 3 lit. g) Traktatu, w sprawie zatwierdzania osób odpowiedzialnych za dokonywanie ustawowych kontroli dokumentów rachunkowych , [31984L0253]
- Dyrektywa Rady 86/635/EWG z 08.12.1986 r. w sprawie rocznych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych banków i innych instytucji finansowych , [31986L0635] - (zwana "czwartą bis")
- Dyrektywa Rady 89/117/EWG z 13.02.1989 r. w sprawie obowiązków w zakresie publikacji odnoszących się do rocznych sprawozdań finansowych oddziałów, utworzonych w Państwie Członkowskim, instytucji kredytowych i instytucji finansowych mających swoją siedzibę poza tym Państwem Członkowskim, [31989L0117]
- Jedenasta Dyrektywa Rady 89/666/EWG z dnia 21.12.1989 r. dotycząca wymogów ujawniania informacji odnośnie do oddziałów utworzonych w Państwie Członkowskim przez niektóre rodzaje spółek podlegające prawu innego państwa , [31989L0666]
- Dyrektywa Rady 91/674/EWG z 19.12.1991 r. w sprawie rocznych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych zakładów ubezpieczeń, [31991L0674]

Nowelizacje:

- Dyrektywa Rady 84/569/EWG z 27.11.1984 r. zmieniająca kwoty wyrażone w ECU w dyrektywie 78/660/EWG w sprawie rocznych sprawozdań finansowych , [31984L0569]
- Dyrektywa Rady 90/604/EWG z 08.11.1990 r. zmieniająca dyrektywę 78/660/EWG i dyrektywę 83/349/EWG w sprawie skonsolidowanych sprawozdań finansowych, w zakresie zwolnień dotyczących małych i średnich spółek oraz ogłaszania sprawozdań finansowych wyrażonych w ECU , [31990L0604]
- Dyrektywa Rady 90/605/EWG z– 08.11.1990 r. zmieniająca dyrektywę 78/660/EWG w sprawie rocznych sprawozdań finansowych i dyrektywę 83/349/EWG w sprawie skonsolidowanych sprawozdań finansowych, w odniesieniu do zakresu wymienionych dyrektyw , [31990L0605]
- Dyrektywa Rady 94/8/WE z 21.03.1994 r. zmieniająca dyrektywę 78/660/EWG w sprawie rocznych sprawozdań finansowych, w zakresie zmiany wysokości kwot wyrażonych w ECU , [31994L0008]
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady– 2001/65/WE z 27.09.2001 r. zmieniająca dyrektywy 78/660/EWG, 83/349/EWG oraz 86/635/EWG, w zakresie zasad oceny rocznych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych niektórych rodzajów spółek a także banków oraz innych instytucji finansowych , [32001L0065]
- Dyrektywa Rady 2003/38/WE z 13.05.2003 r.– zmieniająca dyrektywę 78/660/EWG w sprawie rocznych sprawozdań finansowych niektórych rodzajów spółek w odniesieniu do kwot wyrażonych w euro , [32003L0038]
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/51/WE z– 18.06.2003 r. zmieniająca dyrektywy 78/660/EWG, 83/349/EWG, 86/635/EWG i 91/674/EWG w sprawie rocznych i

Za najważniejsze, z punktu widzenia ujednoczenia przepisów rachunkowości w krajach członkowskich UE uznaje się Dyrektywy Czwartą i Siódmą oraz Ósmą. Dyrektywa Czwarta wyznacza ramy prawa bilansowego oraz zawiera ogólne zasady, według których powinien być kształtowany system rachunkowości w krajach członkowskich UE, ale pozostawia wiele możliwych opcji rozwiązań oraz nie obejmuje wszystkich istotnych dziedzin rachunkowości, albo też odnosi się do pewnych kwestii w sposób bardzo ogólny (np. leasing, rachunek przepływów środków pieniężnych, kontrakty długoterminowe, instrumenty finansowe). Dyrektywa Siódma zainicjowała obowiązek konsolidacji sprawozdań finansowych grup kapitałowych. Dyrektywa Ósma określa minimalny poziom kwalifikacji, którymi powinny się wykazać oraz wymagań, które powinny spełniać osoby badające sprawozdania finansowe.

Wskazane powyżej dyrektywy, zawierające obligatoryjny zestaw pożądanych rozwiązań prawnych, które powinny być osiągnięte przez kraje członkowskie UE pozostawiają państwu członkowskiemu nie tylko swobodę wyboru środków i metod, ale określają także dopuszczalną granicę odstępstw od przyjętych tam zasad.

Głównym kryterium koordynacji przepisów w zakresie rachunkowości, prowadzonej w celu wypracowania równoważnych we wszystkich krajach członkowskich informacji finansowych jest aktywność gospodarcza. Powyższe warunkuje, iż podmiotami objętymi przepisami wskazanymi regulacji zostały jednostki organizacyjne, prowadzące działalność gospodarczą, w tym m.in. dokonujące inwestycji na rynku papierów wartościowych, rynku nieruchomości, wchodzące w skład grup kapitałowych, pozostające w stosunku zależności lub dominacji. W tym duchu przeprowadzane były kolejne rozszerzenia zakresu podmiotowego pierwotnych uregulowań, na mocy których obok spółek kapitałowych przepisami dyrektyw objęte zostały spółki osobowe (dyrektywa 90/605/EWG), oddziały spółek (dyrektywa 89/666/EWG), instytucje kredytowe i instytucje finansowe (dyrektywa 89/117/EWG).

W najistotniejszej z punktu widzenia opiniowanego zagadnienia Czwartej Dyrektywie w zakresie kryterium koordynacji i podmiotów podlegających wymogom porównywalności danych finansowych podniesione zostały następujące okoliczności:

Niezbędne jest ustanowienie we Wspólnocie minimalnych równoważnych wymogów prawnych, dotyczących zakresu informacji finansowych, które powinny być przedstawiane do publicznej wiadomości. Roczne sprawozdania muszą być prawdziwe i rzetelnie przedstawiać stan aktywów i pasywów przedsiębiorcy, jego sytuację finansową oraz zyski i straty. W tym celu należało wprowadzić obowiązujący układ bilansu oraz rachunku zysków i strat oraz określić minimalny zakres danych zawartych w informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego oraz rocznym sprawozdaniu. Wobec spółek o mniejszym znaczeniu gospodarczym mogą być stosowane odstępstwa¹.

W świetle powyższego bezspornym wydaje się, iż z uwagi na przedmiot działalności organizacji pozarządowych, których celem nie jest prowadzenie

¹ Czwarta Dyrektywa Rady 78/660/EWG

działalności gospodarczej, a ich znaczenie gospodarcze na rynku nie może być porównywane do przedsiębiorcy, odstępstwa od zapisów dyrektywy mogą być dopuszczone przez krajowy porządek prawny.

Takie rozumowanie potwierdzone zostało w stanowisku Komisji Europejskiej z dnia 29 listopada 2005r., w którym podniesione zostało, że organizacje nienastawione na zysk powinny przestrzegać właściwych praktyk księgowości oraz sporządzać roczne sprawozdania finansowe z osiągniętych przychodów i wydatków. Roczne sprawozdania powinny być opracowywane z uwzględnieniem szczegółowego budżetu i opisu działań oraz projektów prowadzonych w ciągu roku obrachunkowego, wraz z uzasadnieniem, w jaki sposób działania te służyły ogólnym celom jakie stawia sobie dana organizacja nienastawiona na zysk. Uproszczona księgowość i wymagania sprawozdawcze służące zmniejszeniu nadmiernego obciążenia administracyjnego powinny mieć zastosowanie tylko w przypadku organizacji nienastawionych na zysk nieprzekraczających określonych rozmiarów. Sprawozdania finansowe i inne powinny być dostępne w biurze siedziby organizacji na każde żądanie państwowych organów powołanych do jej nadzorowania².

W konsekwencji powyższego przyjąć należy, iż wprowadzenie uproszczeń księgowych w stosunku do niektórych organizacji pozarządowych, uwarunkowane określeniem progu obrotów osiągniętych w danym cyklu budżetowym i prowadzeniem wyłącznie działalności statutowej, jest zgodne z regulacjami unijnymi.

III. Ocena zasadności postulatów zmian

Powyższe regulacje wspólnotowe mają bezspornie na celu obniżenie ryzyka działalności gospodarczej prowadzonej w skali ponadkrajowej poprzez uniwersalne opisanie rzeczywistości ekonomicznej jednostki. Z punktu widzenia celu i podstaw aktywności organizacji pozarządowych przyjąć należy, iż nie powinien obowiązywać tych jednostek taki stopień szczegółowości rachunkowości jak w przypadku przedsiębiorców. Zakres i zasady aktywności trzeciego sektora są bowiem odmienne od tych, które charakteryzują wolny rynek.

W tym miejscu wskazać należy, iż organizacja pozarządowa:

- pełni cele społecznie użyteczne, które są również celami Państwa,
- utworzona jest w celu niezarobkowym, co implikuje szczególną dynamikę i kształt polityki finansowej,
- ma swobodę decyzji co do funkcjonowania w obrocie gospodarczym, gdyż nie jest utworzona w celu zarobkowym,
- nawet jeśli funkcjonuje w obrocie gospodarczym, swoboda tego funkcjonowania jest ograniczona zasadą prowadzenia działalności gospodarczej w rozmiarach wspomagających realizację celów statutowych,

² KOMUNIKAT KOMISJI DO RADY, PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO ORAZ KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO w sprawie prewencji i zwalczania finansowania terroryzmu poprzez pogłębioną koordynację na szczeblu krajowym oraz zwiększenie przejrzystości sektora organizacji nienastawionych na zysk z dnia 29 listopada 2005r..

- może opierać swoje działania na społecznej pracy członków i innych osób, zatem nie generuje automatycznie konieczności zatrudnienia.

Nie bez znaczenia dla oceny zasadności powyższego zagadnienia pozostają okoliczności związane ze szczególnym trybem nadzoru organizacji nałożonym przepisami ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie / Dz.U. 03.96.873 ze zm. /. Zagwarantowane tam prawo do wykonywania kontroli nad działalnością oraz prawidłowością realizacji zadań zleconych i korzystania z przysługujących uprawnień zapewnia, iż ocena zgodności podejmowanych przez organizacje działań z obowiązującym prawem jest dokonywana nie tylko w zakresie wykorzystywania środków finansowych.

Powyższe wyklucza przyjęcie argumentacji przeciwników zmian, według której uproszczenie księgowości uniemożliwi nadzór nad finansową działalnością organizacji.

Propozycja wprowadzenia uproszczeń księgowości powinna być zaakceptowana przez ustawodawcę, zwłaszcza, że przepisy unijne pozostawiły państwom członkowskim margines swobody w uregulowaniu tej kwestii w sposób satysfakcjonujący organizacje pozarządowe.

W związku z powyższym zasadnym jest przyjęcie postulatu zmian obowiązujących przepisów w taki sposób, aby zwolnić organizacje od obowiązku prowadzenia pełnej księgowości, w sytuacji gdy wartość osiągniętych przez nią w roku budżetowym obrotów nie przekracza np. kwoty 50 000,00 zł.

IV. Obszar legislacji objęty postulowanymi zmianami

W tym celu należałoby rozszerzyć delegację zawartą w treści art. 82 ustawy z dnia 29 września 1994r. o rachunkowości (Dz. U. 2002, nr. 76, poz. 694 ze zm) poprzez wprowadzenie możliwości wydania aktów wykonawczych, upraszczających zasady rachunkowości małych organizacji. Celowym byłoby także wprowadzenie w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 15 listopada 2001 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości dla niektórych jednostek niebędących spółkami handlowymi, nieprowadzących działalności gospodarczej (Dz. U. 2001, nr 137, poz. 1539 ze zm.) dla małych organizacji pozarządowych bądź zapisów analogicznych do regulacji dotyczących podatkowej księgi przychodów i rozchodów, bądź stosowanego odesłania do przepisów dotyczących podatkowej księgi przychodów i rozchodów (rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów (Dz.U.2003 nr 152 poz.1475 ze zm.)).

Opracowała:

Magdalena Czaplńska

radca prawny

ANEKS z dnia 17 października 2007

opracowany w związku z opiniami zgłoszonymi podczas posiedzenia parlamentarnego zespołu ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi

POSTULAT

PROPONOWANA ZMIANA

Propozycją organizacji pozarządowych jest rozszerzenie delegacji zawartej w treści art. 82 ustawy z dnia 29 września 1994r. o rachunkowości /Dz. U. 2002, nr. 76, poz. 694 ze zm./ poprzez:

4. wprowadzenie możliwości wydania aktów wykonawczych, upraszczających zasady rachunkowości małych organizacji - tj. takich, które nie prowadzą działalności gospodarczej i w przypadku których wartość osiąganych w roku budżetowym przychodów nie przekracza np. kwoty 50 000,00 zł oraz
5. wprowadzenie w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 15 listopada 2001 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości dla niektórych jednostek niebędących spółkami handlowymi, nieprowadzących działalności gospodarczej /Dz. U. 2001, nr 137, poz. 1539 ze zm./ uproszczeń dla małych organizacji pozarządowych bądź zapisów analogicznych do regulacji dotyczących podatkowej księgi przychodów i rozchodów, bądź stosowanego odesłania do przepisów dotyczących podatkowej księgi przychodów i rozchodów (rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów / Dz.U.2003 nr 152 poz.1475 ze zm. /).

CEL PROPOZYCJI

Proponowana zmiana zmierza do wprowadzenia odstępstw od rozwiązań prawnych przyjętych dla profesjonalnych uczestników obrotu gospodarczego w celu wprowadzenia ułatwień dla małych organizacji poprzez uproszczenie formalizmu i zniesienie stanowiących nadmierne obciążenie finansowe kosztów prowadzenia pełnej księgowości. Obowiązujące regulacje w zakresie wymogu prowadzenia pełnej księgowości jako nie przystosowane do istniejącego w tym zakresie stanu faktycznego nie spełniają celu, dla którego zostały wprowadzone.

UZASADNIENIE PROPOZYCJI

Wskazana propozycja wprowadzenia uproszczeń księgowości swoje uzasadnienie faktyczne znajduje w ustawowych celach i podstawach aktywności trzeciego sektora.

Zakres i zasady aktywności trzeciego sektora są odmienne od tych, które charakteryzują wolny rynek. Organizacja pozarządowa:

4. pełni cele społecznie użyteczne, które są również celami Państwa,
5. utworzona jest w celu niezarobkowym, co implikuje szczególną dynamikę i kształt polityki finansowej,
6. ma swobodę decyzji co do funkcjonowania w obrocie gospodarczym, gdyż nie jest utworzona w celu zarobkowym,
7. nawet jeśli funkcjonuje w obrocie gospodarczym, swoboda tego funkcjonowania jest ograniczona zasadą prowadzenia działalności gospodarczej w rozmiarach wspomagających realizację celów statutowych,
8. może opierać swoje działania na społecznej pracy członków i innych osób, zatem nie generuje automatycznie konieczności zatrudnienia.

Argumentacja przeciwników zmian, sprowadza się do stanowiska, według którego uproszczenie księgowości uniemożliwi nadzór nad finansową działalnością organizacji.

Stanowisko to pomija istotne okoliczności podnoszone poniżej.

I.

W ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003r. / Dz.U. z 2003r. nr 96 poz. 873 ze zm. / uregulowany został szczegółowy mechanizm nadzoru nad organizacjami, obejmujący m.in. sposób realizacji i rozliczania zadań ze sfery zadań publicznych, przestrzegania przez opp zasad i warunków określonych w odrębnych ustawach; zgodności z dokumentacją źródłową danych wykorzystywanych w rocznych sprawozdaniach merytorycznych. W ramach czynności kontrolnych Minister do spraw zabezpieczenia społecznego może powierzyć przeprowadzenie kontroli wojewodzie lub wystąpić z wnioskiem o przeprowadzenie kontroli do organu kontroli wyspecjalizowanego w kontrolowaniu danego rodzaju działalności. W razie stwierdzenia uchybień podczas kontroli, Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego może:

- Wezwać opp do usunięcia stwierdzonych uchybień w określonym terminie.
- Wystąpić do sądu rejestrowego o wykreślenie informacji, że uprawniony podmiot posiada status opp.
- Wystąpić do sądu rejestrowego o wykreślenie opp z Krajowego Rejestru Sądowego.

Nadto działalność organizacji w sferze zadań publicznych, realizowana w trybie powierzania wykonywania zadań publicznych lub wspierania takich zadań, podlega bieżącej kontroli organów administracji publicznej, prowadzących działalność w sferze tych zadań.

II.

Podatkowa księga przychodów i rozchodów jest formą materialną ewidencji rachunkowej do celów podatkowych. Podstawowe zasady prowadzenia księgi, związane z tym sposoby księgowania różnych zdarzeń gospodarczych oraz wymagania stawiane zapisom, odzwierciedlającym operacje finansowe w tego rodzaju ewidencji podatkowej pozwalają zarówno na ustalenie danych dotyczących obrotu środkami pieniężnymi jak i na ustalenie rzeczywistego stanu majątkowego i finansowego.

III.

W sytuacji, gdy działalność organizacji jest ograniczona terytorialnie i finansowo, tj w przypadku tzw. małej lokalnej organizacji pozarządowej najczęściej występującymi dowodami formalno - prawnymi operacji finansowych są faktury, rachunki, noty korygujące, dowody zewnętrzne (przelewy bankowe, czekii rozrachunkowe, przekazy pocztowe, dowody kasowe KP KW, umowy książeczki opłat), dowody wewnętrzne (noty wewnętrzne księgowo, dowody kasowe własne, dowody wydatków, dowody zakupów, dowody wydatków). Do dokumentowania operacji gospodarczych i ich kontroli wystarczające jest zatem dokonywanie zapisów według reguł obowiązujących dla podatników, prowadzących księgę przychodów i rozchodów. Stosowanie najbardziej z zaawansowanego rodzaju ewidencji księgowo - pełnej księgowości choćby ze względu na skomplikowany proces tworzenia i prowadzenia ksiąg, na który składają się m.in. takie etapy jak: sporządzenie inwentarza aktywów i pasywów, ustalenie polityki rachunkowości, wycenę aktywów i pasywów, sporządzenie bilansu otwarcia, przeniesienie sald z bilansu otwarcia do ksiąg rachunkowych jest nadmiernym formalizmem.

IV.

Prowadzenie książki przychodów i rozchodów wiąże się z koniecznością gromadzenia wszystkich dokumentów księgowych, opisywania ich i sprawdzania poprawności formalnej. Ewidencjonowanie zdarzeń finansowych wymaga ciągłej kontroli ponieważ nieprawidłowo prowadzona książka przychodów i rozchodów grozi uznaniem jej przez organy kontrolujące za prowadzoną w sposób nierzetelny, co powoduje ustawowe sankcje.

V.

Generalną zasadą stosowaną w rachunkowości jest zgodność księgowania z dokumentami i stanem faktycznym. Nie zachowanie odpowiedniej staranności, nierzetelne ujmowanie zdarzeń gospodarczych lub księgowanie zdarzeń nie znajdujących odzwierciedlenia w posiadanych dokumentach niesie ze sobą określone konsekwencje. Bez względu na formę rozliczenia z fiskusem podatnik jest zobowiązany dbać o kompletność posiadanej dokumentacji, która będzie niezbędna w przypadku dowodzenia swoich racji.

VI.

Podatnicy zobowiązani do prowadzenia książki przychodów i rozchodów prowadzą :

- ewidencję środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych;
- ewidencję wyposażenia, którego wartość początkowa przekracza 1500 zł.
- karty przychodów pracowników (jeśli wypłacają im należności powstałe ze stosunku pracy).

Zgodnie z art. 22 n ust. 2 ustawy z dnia 26 lipca 1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych / Dz.U.z 2000r. nr 14 poz.176 ze zm. / ewidencja środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, powinna zawierać co najmniej:

- liczbę porządkową;
- datę nabycia;
- datę przyjęcia do używania;
- określenie dokumentu stwierdzającego nabycie;
- określenie środka trwałego lub wartości niematerialnej i prawnej;
- symbol Klasyfikacji Środków Trwałych;
- wartość początkową;
- stawkę amortyzacyjną;
- kwotę odpisu amortyzacyjnego za dany rok podatkowy i narastająco za okres dokonywania tych odpisów, w tym także, gdy składnik majątku był kiedykolwiek wprowadzony do ewidencji (wykazu), a następnie z niej wykreślony i ponownie wprowadzony;
- zaktualizowaną wartość początkową;
- zaktualizowaną kwotę odpisów amortyzacyjnych;
- wartość ulepszenia zwiększającą wartość początkową;
- datę likwidacji oraz jej przyczynę albo datę zbycia

W ewidencji należy dokonać wszelkich wymaganych zapisów dotyczących środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych najpóźniej w miesiącu przekazania ich do używania.

Jeżeli podatnik podatku dochodowego jest jednocześnie podatnikiem VAT jest obowiązany prowadzić ewidencję VAT (art. 109 ustawy z dnia 11 marca 2004r. o podatku od towar i usług / Dz.U. z 2004r. nr 54 poz.535 ze zm. /), zawierającą dane niezbędne do określenia przedmiotu i podmiotu opodatkowania VAT.

Podsumowanie

Wskazane powyżej regulacje stwarzają szczegółowy mechanizm kontrolny organizacji, nie tylko w zakresie wykorzystywania środków finansowych. Prowadzone

łącznie z książką przychodów i rozchodów rejestry ze względu na stopień szczegółowości danych i zasady ich uaktualnień umożliwiają ustalenie przebiegu wydatków organizacji i ocenienie przez organ kontrolny zasadność decyzji finansowych.

Księga przychodów i rozchodów jest popularnym narzędziem księgowym. Ze względów finansowych ta forma opodatkowania jest bardziej skomplikowana od innych uproszczonych form rozliczeń. Prowadzona w sposób rzetelny i w oparciu o przepisy podatkowe pozwala na prawidłowe ustalenie podstawy opodatkowania, stanowiąc wiarygodny dowód do ustalenia zobowiązania podatkowego.

Argumentacja sprowadzająca się do twierdzenia, że wprowadzenie postulowanych zmian doprowadzi do braku nadzoru i nadużyć powinna być rozpatrywana w kontekście wskazanych regulacji prawnych, które w ocenie postulujących umożliwiają dostosowanie sankcji do rodzaju i stopnia stwierdzonych nieprawidłowości.

Propozycja wprowadzenia uproszczeń księgowości powinna być zaakceptowana przez ustawodawcę, zwłaszcza, że przepisy unijne pozostawiły państwom członkowskim margines swobody w uregulowaniu tej kwestii w sposób satysfakcjonujący organizacje pozarządowe.

Opracowała:
Magdalena Czaplińska
Radca prawny